

BAKUNA

A MAITUDOK PARA ITI TRANGKASO

DAGITI MASAPUL A MAAMMUAM

2011-12

Kaaduan a Pakaammo mainaig iti Bakuna ket nakasuratda met iti Espaniol ken dadduma pay a lengguahe. Kitaen ti www.immunize.org/vis Hojas de Información Sobre Vacunas están disponibles en Español y en muchos otros idiomas. Visite www.immunize.org/vis

1 Apay nga agpabakuna?

Makaakar a sakit ti trangkaso.

Gapu daytoy iti bayrus iti trangkaso, a mayakar babaen ti panaguyek, panagbaeng, wenno panagbuteg.

Mabalin a maakaran amin iti trangkaso, ngem kangatuan ti porsiento ti impeksion kadagiti ubbing. Kadagiti kaaduan a biktima, agpaut dagiti simtoma iti sumagmamano laeng nga aldaw. Karaman ti:

- gurigor/panagpayegpeg
- nabudo a karabukob
- sakit kadagiti piskel
- pannakabambannog
- panaguyek
- sakit iti ulo
- nadaruy wenno napalet a buteg

Addan dagiti sabali a sakit iti kapadana a simtoma ken masansan a mapagkamalian a trangkaso.

Mabalin nga agsakit iti nakarkaro dagiti ubbing, agtawen 65 ken natataeng, masakog a babbai, ken tattao nga addaan iti sabali nga an-annayen—kas iti puso, bara wenno sakit iti bato (bekkel). Makapartuat ti trangkaso iti nangato a gurigor ken pneumonia, ken pakaruenta ti agdama nga an-annayen. Makaigapu pay iti panagibleng ken panagpayegpeg kadagiti ubbing. Rinibu a tattao ti matmatay iti tinawen gapu iti trangkaso ken ad-adu pay dagiti mayos-ospital.

No mabakunaan ka, masalaknibam ti bagim manipud iti trangkaso ken mabalin a maliklikan pay ti pannakaiwaras ti trangkaso iti sabali.

2 Bakuna a maitudok para iti trangkaso

Adda dua a kita ti bakuna para iti trangkaso:

1. **Ti bakuna a maitudok para iti** trangkaso, wenno ti “indieksion para trangkaso” wenno “flu shot” maipaay babaen ti panangiyindieksion babaen ti dagum.

2. **Ti bakuna a mayisprey iti agong para iti** trangkaso.

Nailawlawag daytoy a bakuna iti sabali a Pakaammo mainaig iti Bakuna.

Adda met “nangato-ti-dosisna” a bakuna a maitudok para iti trangkaso para kadagiti agtawen iti 65 ken natataeng. Agdamagka iti doktormo para iti ad-adu nga impormasion.

Kanayon nga agbalbaliw dagiti bayrus ti trangkaso, isu a mairekomenda ti tinawen a panagpabakuna. Tunggal tawen, padpadasen dagiti sientista a yannatup dagiti bayrus iti bakuna kadagiti (bayrus a) mabalin a iti trangkaso iti dayta a tawen. Ti bakuna para iti trangkaso ket dina pengdan ti sakit manipud kadagiti sabali a kagaw, karaman dagiti kagaw ti trangkaso a saan a nairaman iti bakuna.

Kasapulan ti pannalaknib ti agingga iti 2 a lawas sa agkurri kalpasan ti pannakaindieksion.

Agpaut agingga iti makatawen ti pannalaknib. Sumagmamano a bakuna a maitudok para iti trangkaso ti nagimet iti preserbatibo a managan thimerosal. Adda ketdi bakuna para iti trangkaso nga awan ti thimerosal-na. Agdamag ka iti doktormo para iti ad-adu nga impormasion.

3 Asino ti masapul a maindieksionan iti bakuna a maitudok para iti trangkaso ken kaano?

ASINO

Amin a tao nga edad iti **6 a bulan ken natataeng**, masapul a mabakunaan para iti trangkaso.

Ad-adda a napateg ti pannakabakuna kadagiti tattao a nangato ti risgoda iti nakaro a trangkaso ken kadagiti nasinged kadakuada, karaman dagiti mangipapaay iti pannaripato iti salun-at ken kadagiti kasingedda nga ubbing a naub-ubing ngem 6 a bulan.

KAANO

Agpabakuna a dagus apaman nga addan maipaay a bakuna. Masapul a mangipaay daytoy iti pannalaknib no nasapsapa a dumteng ti tiempo ti trangkaso. Mabalin ti agpabakuna no la ket agrairan ti sakit iti komunidadyo.

Rummuar iti ania man nga oras ti trangkaso, ngem kaaduan a trangkaso ti agraira manipud Oktubre agingga iti Mayo. Kadagiti nabiiit pay a tiempo ti trangkaso, kaaduan nga impeksion ti nagparang iti Enero ken Pebrero. Ti panagpabakuna iti Disiembre, ken uray naladladaw pay ket naimbag latta para iti kaaduan nga edad.

Masapul dagiti nataengan ken natataeng nga ubbing ti maysa a dosis ti bakuna para iti trangkaso iti tunggal tawen. Ngem adda sumagmamano nga ubbing a naub-ubing ngem 9 a tawen masapulda ti dua a dosis tapno masalaknibanda. Agdamaga iti doktormo.

Mabalin a mayindieksion ti bakuna para iti trangkaso iti isu met laeng a gundaway kas kadagiti sabali a bakuna, karaman ti pneumococcal a bakuna.

4 Sumagmamano a tattao ti saan a maipaayan iti bakuna a maitudok para iti trangkaso wenno aguray a maipaayan

- Ibagam iti doktormo no addaanka kadagiti uray ania a **nakaro** (makapatay) nga alerdyi, agraman ti nakaro nga alerdiy kadagiti itlog. Ti nakaro nga alerdyi iti ania man a paset ti bakuna ket mabalin a rason tapno saan a maipaay kenka ti bakuna. Manmano met ketdi ti bakuna para iti trangkaso ti mangipaay iti alerdyi.
- Ibagam iti doktormo no naaddaankan iti nakaro a reaksion iti bagi kalpasan a nayindieksion ti dosis ti bakuna para iti trangkaso.

- Ibagam iti doktormo no naaddaanka iti Guillain-Barré Syndrome (maysa a nakaro a sakit iti paralitiko, a maawagan pay iti GBS). Tulongannaka ti doktormo a mangeddeng no umno nga mairekomendar ti bakuna para kenka.
- Masapul nga aguray dagiti addaan iti apagapaman wenko nakaro a sakit agingga a malainganda sakbay nga agpabakunada para iti trangkaso. No agsakitka, kapatangmo ti doktormo maipapan iti pannakabaliw ti eskediul ti pannakabakunam. Gagangay met a mabakunaan latta dagiti tattao a nalag-an laeng ti sakitda.

5 Ania dagiti risgo manipud iti bakuna a maitudok a para iti trangkaso?

Kas iti uray ania nga agas, mabalin a mangipaay ti bakuna kadagiti nadagsen a parikut, kas iti nakaro a panagalerdyi. Bassit-usit ketdi ti risgo a ti bakuna, mangipaay iti nakaro a pagpeggadan, wenko ipapatay.

Manmano ti nadagsen a parikut manipud iti bakuna a maitudok para iti trangkaso. Dagiti bayrus ti bakuna para iti di aktibo a trangkaso ket napapataydan, isu nga saan ka nga makaala iti trangkaso aggapu iti dayta nga bakuna.

Dagiti nalag-an a problema:

- panagsaem, panaglabaga, wenko panagbukno ti nakaitudokan ti bakuna
- panagpaparaw; nasaem, nalabaga, wenko nabudo a mata; uyek
- gurigor
- nadumaduma a sakit wenko panaas
- sakit iti ulo
- panaggagatel
- pannakabambannog

No marikna man dagitoy a parikut, masansan a mangrugi kalpasan ti pannakaindieksion ken agpaut iti 1-2 nga aldaw.

Kalalainganna a problema:

Dagiti ubbing a naggiddan a naipaayan iti bakuna a maitudok para iti trangkaso ken pneumococcal a bakuna (PCV13) ket mapapati a nanayonan ti risgona nga agkissiw gapu iti gurigor. Agdamag iti doktor para iti ad-adu pay nga impormasion.

Ibagam iti doktor no ti ubing a maipaayan iti bakuna para iti trangkaso ket napadasannan ti nagkissiw.

Dagiti nakaro a problema:

- Manmano dagiti panagalerdyi a mabalin a mangkeltay iti biag. No bilang man agparangda, masansan a kalpasan ti sumagmamano a minuto agingga iti sumagmamano nga oras kalpasan ti pannakaindieksion.
- Idi 1976, maysa a kita ti bakuna a maitudok para iti trangkaso (trangkaso kadagiti baboy) ti nainaiig iti Guillain-Barré Syndrome (GBS). Manipud idin, saanen a nalawag a nainanaig dagiti bakuna para iti trangkaso iti GBS. Nupay kasta, no adda man risgo ti GBS kadagiti agdama a bakuna para iti trangkaso, saan nga ad-adu ngem 1 wenko 2 a kaso iti tunggal milion katao a nabakunaan. Amang a nababbaba daytoy ngem iti risgo ti nakaro a trangkaso, a mabalin a malappedan babaen ti panagbakuna.

Maysa a klase ti bakuna a maitudok para iti trangkaso, managan iti Afluria, **ti dina rebbeng a maitudok** kadagiti ubbing nga agtawen 8 wenko naub-ubing, malaksid kadagiti naisalsalumina a gundaway. Adda kapadana a bakuna ti nainaiig kadagiti panaggurigor ken panagpayegpeg gapu iti gurigor dagiti naub-ubing nga ubbing iti Australia. Makaipaay ti doktormo iti ad-adu pay nga impormasion.

Kanayon a mabantayan ti kinatalged dagiti bakuna. Para iti ad-adu nga impormasion, bisitaen ti:

www.cdc.gov/vaccinesafety/Vaccine_Monitoring/Index.html ken

www.cdc.gov/vaccinesafety/Activities/Activities_Index.html

6 Kasano no adda nakaro a reaksion?

Ania dagiti pagilasinan?

Ania man a di gagangay a kasasaad, kas iti nangato a gurigor, wenko panagbaliw ti tigignay. Karaman kadagiti pagilasinan ti nakaro a reaksion iti alerdyi ti panagpakarigat nga umanges, panagpaparaw wenko panaguni ti yaanges, panagbinatlag, panaglulusiaw, panagkakapsut, napartak a bitek ti puso wenko panagulaw.

Ania ti rumbeng nga aramidek?

- **Umawag** iti doktor, wenko dagus a kuyogen ti masakit iti doktor.
- **Ibaga** iti doktor ti napasamak, ti petsa ken oras ti pannakapasamakna, ken no kaano a nabakunaan.
- **Dawaten** iti doktormo nga ipakaammona ti reaksion babaen ti panangitedna iti Vaccine Adverse Event Reporting System (VAERS) a dokumento. Wenko mabalinmo nga ited daytoy a pakaaammo babaen ti website ti VAERS iti www.vaers.hhs.gov, wenko babaen ti panagawag iti **1-800-822-7967**.

Saan a mangipaay ti VAERS iti balakad mainaig iti salun-at ken medisina.

7 Ti Nailian a Programa iti Pannakabayad iti Pannakadangran gapu iti Bakuna

Nabukel idi 1986 ti Nailian a Programa iti Pannakabayad iti Pannakadangran gapu iti Bakuna wenko National Vaccine Injury Compensation Program (VICP).

Kadagiti mamati a mabalin a nadangranda gapu iti bakuna, manayonan ti ammoda mainaig iti programa ken no kasano ti panagipila iti panagdawat iti bayad babaen ti yaawag iti **1-800-338-2382**, wenko panangbisita iti website ti VICP iti www.hrsa.gov/vaccinecompensation.

8 Kasano a manayonan ti ammok?

- Agdamag iti doktormo. Mabalin ti mangted kadagiti polietos mainaig iti bakuna wenko mangisingasing iti sabali a pakaaalan iti impormasion.
- Awagan ti departamento ti salun-at iti lokalidad wenko iti estado.
- Kontaken dagiti Sentro para iti Pannakakontrol ken Pannakatiped ti Sakit wenko Centers for Disease Control and Prevention (CDC):
 - Umawag iti **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** wenko
 - Bisitaen ti website ti CDC iti www.cdc.gov/flu

DEPARTMENT OF HEALTH AND HUMAN SERVICES
CENTERS FOR DISEASE CONTROL AND PREVENTION

Vaccine Information Statement (Interim)
Inactivated Influenza Vaccine (7/26/11) 42 U.S.C. §300aa-26
Ilocano